

ZEMĚDĚLSKÁ POLITIKA BAVORSKA

E. Rosochatecká

katedra zemědělské ekonomiky, PEF

Vysoká škola zemědělská, 165 21 Praha 6 - Suchbátka

Anotace:

V článku jsou uvedeny základní směry programu obnovy venkova v Bavorsku realizovaného pomocí programu obnovy vesnice a programu "Flurbereinigung". Vedle vytýčených cílů jsou uvedeny konkrétní příklady podpory těchto programů.

Summary:

There are the basic tendencies of country renovation program in Bavaria which is done through the village renovation program and "Flurbereinigung" program in this article. There are objectives and concrete supports of these programs.

Klíčová slova:

obnova venkova, "Flurbereinigung", program, podpora, zemědělství, životní prostředí

Key words:

renovation of country, "Flurbereinigung", program, support, agriculture, environment

Komplexnost zemědělské politiky, vzájemná propojenost a návaznost agrárních programů zajišťuje vedle zemědělské výroby neustálý rozvoj infrastruktury na venkově.

Jednou součástí agrární politiky Německa, jejímž centrálním cílem je uspořádat zemědělství a lesní hospodářství podle budoucích požadavků, a tím zajistit konkurenceschopnost v rámci evropského trhu je program obnovy venkova pomocí "Flurbereinigung" a obnovy vesnice.

Pro výraz "Flurbereinigung" nelze použít doslovný překlad, protože pojem komasace, scelování pozemků nevyjadřuje celou obsáhlou náplň tohoto programu.

Dalšími programy, které úzce souvisí je program výstavby cest na venkově, vodní hospodářství a ochrana pobřeží. Pro splnění těchto programů jsou vyčleněny nemalé částky ze státního rozpočtu. Např. v roce 1992 to bylo 2,6 mld. marek, z toho 1,1 mld. marek byla použita pro nové spolkové země. K této částce je nutno připočítat prostředky, které jdou z rozpočtu jednotlivých zemí. Ve většině případů se stát podílí 60 %, vlastní země 40 % prostředků.

Program obnovy venkova má v Bavorsku dlouholetou tradici, již více než 20 let. Rámcové podmínky agrární, sociální a hospodářské politiky se v průběhu let měnily. Reakcí na změněnou situaci hospodářských podmínek v zemědělství byl v roce 1988 stanoven bavorský program obnovy venkova prostřednictvím "Flurbereinigung" a obnovy vesnice.

Základní směry tohoto programu v obecné rovině zahrnují tyto cíle:

- úspora času a nákladů v zemědělství a lesním hospodářství
- vyvarování se zemědělských přebytků prostřednictvím - extenzivního hospodaření nebo jiným využitím zemědělské plochy
- udržení a utváření kulturní zemědělské krajiny
- podporování rozvoje venkova prostřednictvím obnovy vesnice a podpora opatření k rozvoji infrastruktury
- spoluúčast vlastníků půdy při veškerém plánování a rozhodnutí.

Tyto směry jsou dále rozvíjeny a konkretizovány a každoročně jsou vymezeny finanční prostředky pro uskutečnění záměrů.

V úvahu je také, mimo jiné, brána složitá ekonomická situace v zemědělství, kde dochází k poklesu cen zemědělských výrobků, mnoho zemědělců se nachází ve složité hospodářské situaci. Samotné zemědělství není zárukou dostatečné obživy. Na základě diskuse se zemědělskými odborníky vyplynulo, že podniky pod 20 ha zemědělské půdy nebo do počtu 40 dojnic nejsou schopny zajistit dostatečné příjmy pro existenci. Aby zemědělský podnik byl funkční potřebuje nejméně 60 tisíc zisku ročně.

Skutečnost je však taková, že průměrná velikost zemědělských podniků je ve starých spolkových zemích 18,2 ha a v Bavorsku 14,2 ha. Ve Středních Francích např. podniky s výměrou v rozmezí 20 - 30 ha činí 14 % z celkového počtu a podniky nad 30 ha zemědělské půdy pouze 12,2 %, proto také zde je 56 % zemědělských podniků používáno jako vedlejší zdroj příjmů.

V současném období se klade důraz v programu obnovy vesnice především na zachování zemědělství s lesního hospodářství, zajištění zdravého prostředí, celkové posílení venkovských oblastí, samozřejmě při aktivní účasti obyvatel. Tento program je skutečně důležitým přínosem k rozvoji venkovských obvodů, k zajištění budoucnosti vesnic a působí proti vysídlovacím tendencím. Bavorský program obnovy vesnice se týká obcí nebo vesnic zpravidla do 2 tisíc obyvatel a vytýčil si tyto konkrétní cíle:

- posílit ztotožnění občana se svou vesnicí
- zlepšit poměry bydlení na vesnici při udržení jejího historického rázu
- zlepšit v rámci vesnice dopravní poměry
- rozvoj podniků schopných existence
- snížit pracovní náklady zemědělských podniků
- vytvořit pro místní potřebu infrastrukturu, která zahrnuje využití volného času, zotavení a odpočinek
- podporou opatření ke zlepšení prostředí zajistit a zlepšit životní prostor pro zvířata, ale i rostliny

- vytvářet další podněty pro privátní a veřejné investice, jejichž realizace svými následnými efekty zlepší celkovou strukturu.

Program obnovy vesnice podporuje pomocí svých investic také hospodaření středního stavu. Vytváří se a udržují se živnostenská pracovní místa ve venkovských oblastech. Základem všech opatření je plán, který je vytvořen za aktivního spolupůsobení občanů obce a zástupců veřejných zájmů.

Druhá součást programu obnovy venkova pod pojmem "Flurbereinigung" úzce navazuje a doplňuje cíle obnovy vesnice. V obecné rovině lze uvést následující úkoly, které tento program sleduje:

- zajistit konkurenceschopnost bavorského zemědělství
- zlepšit životní a pracovní podmínky regionů
- zajistit a udržet kulturní krajinu
- ochranu přírody a životního prostředí.

Tohoto programu se účastní farmáři, vlastníci pozemků, občané a obce.

Celý program obnovy venkova je rozplánován na období přibližně 15 let. Nejvyšším zodpovědným orgánem je bavorské ministerstvo pro výživu zemědělství a lesy. Na středním stupni řízení je vytvořeno "Ředitelství" pro tento program a na nejnižším stupni řízení program zabezpečují Úřady pro zemědělství a Ředitelství pro rozvoj venkova.

Vlastní průběh lze členit na čtyři části. V první fázi se jedná o výběr obcí a včasné schválení účastníků. Po provedení výběru zúčastněných je součástí první fáze vysvětlování a motivace obyvatel vesnice a vlastníků pozemků. Na veřejných shromážděních jsou občané seznámeni se záměry a sami navrhuji co je zapotřebí pro život v obci zlepšit. Po společném stanovení priorit je zvolen předseda, který bude účastníky zastupovat v jednání s úřady. Nastává druhá část tvorby podrobného plánu, která trvá přibližně 4 roky. Jedná se především o vymezení nových základů územního plánování z hlediska předpokládaného rozvoje oblasti, o plán obecných a veřejných záležitostí včetně plánu obnovy vesnice a prověření životního prostředí. Po odborném posouzení plánu dochází k právnímu schválení.

Třetí část se týká přípravy a realizace scelování pozemků. Časově je rozložena do 6 let a zahrnuje návrh projektu, jeho financování, využití státní podpory, ocenění stávajících pozemků, vyčíslení nákladů na scelování, ocenění nových pozemků. Tato část je ukončena záměnou vlastnictví pozemků.

Ukončení celého projektu obnovy vesnice, plánované na 3 roky, představuje zavedení navržených opatření a jejich oficiální zaknihování, právní uznání.

Z hlediska vlastních účastníků programu obnovy vesnice je důležitá výše podpory, kterou je možné od státu a země získat.

Konkrétní příklady podpory pro obnovu vesnice pro r. 1993:

- nová výstavba, modernizace a úpravy zemědělských budov jak pro bydlení, tak pro hospodaření - do 30 % nákladů, na jednu farmu však nejvíce 20 000 marek
- výstavba zemědělských zařízení k obecnému použití, např. haly na stroje - do 30 % nákladů
- zachování vesnického rázu budov s ohledem na památkovou péči - 30 % nákladů, maximálně 30 000 marek na objekt (vyjímečně 60 000 marek)
- přestavba bytů k turistickému využití - do 65 % nákladů, maximum 30 000 marek
- opatření k úpravám půdy pro scelování - 70 - 90 % nákladů
- opatření k ochraně půdy a zlepšení půdní struktury - 30 % nákladů, vyjímečně 70 % nákladů
- opatření k využití volného času a zotavení - 30 - 50 % nákladů

Podpora pro veřejné záležitosti obcí např. zlepšení místních dopravních poměrů, vytváření zelených ploch, zařízení pro využití volného času se pohybuje od 65 % - 100 % nákladů.

K realizaci programu obnovy venkova je plně využívána poradenská služba, která je zajišťována úřady pro zemědělství a je poskytována bezplatně.

Danou problematiku není možné zde uvést v celé šíři. Seznámení s ní považuji za velice prospěšné, vzhledem k její komplexnosti, propracovanosti a především k efektům, které přináší pro venkov a zemědělství.

Při tvorbě koncepce našeho zemědělství a infrastruktury venkova by bylo dobré využít zkušenosti sousední země.

Programem obnovy vesnice se zabývá velké množství zemědělských odborníků. Realizace komplexního programu obnovy venkova v časovém horizontu u nás by vytvořila další možnosti uplatnění našich zemědělských odborníků.